

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az AJB-552-37/2022. számú ügyben

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyében szolgálatot teljesítő iskolaőrök
tevékenységének átfogó vizsgálatával összefüggésben

Előadók: Dr. Wildner Domonkos Zoltán

Dr. Vámos Andrea

Dr. Lukácsi Dániel Csaba

Dr. Eperjessy-Rácz András

Dr. Szabó Lilla Katalin

Dr. Hegedűs Petra

Érintett intézmények:

1. Alsóvadászi Tompa Mihály Általános Iskola
2. Alsózsolcai Herman Ottó Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
3. Alsózsolcai Herman Ottó Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Benedek Elek Tagiskola
4. Baktakéki Körzeti Általános Iskola
5. Baktakéki Körzeti Általános Iskola Csenyétei Tagintézménye
6. Béres Ferenc Általános Iskola, Krasznokvajda
7. Bódvaszilasi Körzeti Általános Iskola
8. Bódvaszilasi Körzeti Általános Iskola Tornanádaskai Tagiskolája
9. Borsodi Általános Iskola, Edelény
10. Bükkalja Általános Iskola, Bogács
11. Bükkalja Általános Iskola Móra Ferenc Tagiskolája, Szomolya
12. Csobajai Általános Iskola
13. Dr. Mészáros Kálmán Általános Iskola, Ároktő
14. Encsi Zrínyi Ilona Általános Iskola
15. Encsi Zrínyi Ilona Általános Iskola Bem József Utcai Telephelye
16. Encsi Zrínyi Ilona Általános Iskola Fügödi Tagintézménye
17. Felsővadászi II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola
18. Fogarasi János Általános Iskola, Kázmárk
19. Forrói Gárdonyi Géza Általános Iskola
20. Gööz József Általános Iskola, Aszaló
21. Görgey Artúr Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Onga
22. Gvadányi József Általános Iskola, Rudabánya
23. Hejőbábai Zrínyi Ilona Általános Iskola
24. Hejőpapi Általános Iskola
25. Hernádvécsei Körzeti Általános Iskola
26. Hosztják Albert Általános Iskola, Ormosbánya
27. Kántor Mihály Általános Iskola, Cigánd
28. Kazincbarcikai Pollack Mihály Általános Iskola Árpád Fejedelem Tagiskolája
29. Kazinczy Ferenc Általános Iskola Esze Tamás Tagintézménye, Sátoraljaújhely
30. Kazinczy Ferenc Általános Iskola Jókai Mór Tagintézménye, Sátoraljaújhely
31. Kenézlői Általános Iskola
32. Kesznyéteni Móra Ferenc Általános Iskola
33. Megyaszói Mészáros Lőrinc Körzeti Általános Iskola

34. Mezőcsáti Egressy Béni Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
35. Mezőkeresztesi Kossuth Lajos Általános Iskola
36. Mezőkövesdi Általános Iskola
37. Mezőzombori Kölcsey Ferenc Általános Iskola
38. Miskolci II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola
39. Miskolci II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola Győri Kapui Tagiskolája
40. Miskolci SZC Kós Károly Építőipari, Kreatív Technikum és Szakképző Iskola
41. Miskolci SZC Mezőcsáti Gimnázium és Szakképző Iskola
42. Miskolci SZC Szemere Bertalan Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium
43. Novajdrányi Kölcsey Ferenc Általános Iskola
44. Olaszliszkai Hegyalja Általános Iskola
45. Ónodi Lorántffy Zsuzsanna Általános Iskola
46. Ózdi Árpád Vezér Általános Iskola
47. Ózdi Petőfi Sándor Általános Iskola
48. Ózdi SZC Deák Ferenc Technikum és Szakképző Iskola, Kazincbarcika
49. Ózdi SZC Gábor Áron Technikum és Szakképző Iskola
50. Ózdi SZC Surányi Endre Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium, Kazincbarcika
51. Péczeli József Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Putnok
52. Pécsvárady Botond Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola, Fejlesztő Nevelést-Oktatást Végző Iskola, Kollégium és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Sárospatak
53. Prügyi Móricz Zsigmond Általános Iskola
54. Rakacai Általános Iskola
55. Ricsei II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola
56. Sajókazai Balassi Bálint Általános Iskola
57. Sajóvárkonyi Általános Iskola
58. Sályi Gárdonyi Géza Általános Iskola
59. Sánta Erzsébet Általános Iskola, Tiszakarád
60. Sárospataki II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola
61. Serényi László Általános Iskola, Putnok
62. Szalaszendi Körzeti Általános Iskola
63. Szentistváni István Király Általános Iskola
64. Szerencsi SZC Encsi Aba Sámuel Szakképző Iskola
65. Szerencsi SZC Műszaki és Szolgáltatási Technikum és Szakképző Iskola

66. Szerencsi SZC Sátoraljaújhelyi Kossuth Lajos Technikum,
Szakképző Iskola és Gimnázium
67. Szerencsi SZC Sátoraljaújhelyi Trefort Ágoston Szakképző
Iskola
68. Szikszói Móricz Zsigmond Általános Iskola
69. Taktaharkányi Apáczai Csere János Általános Iskola
70. Taktakenézi Petőfi Sándor Általános Iskola
71. Taktaszadai Móra Ferenc Általános Iskola
72. Tarcali Klapka György Általános Iskola
73. Tiszalúci Arany János Általános Iskola
74. Vasvár Úti Általános Iskola, Ózd
75. Vilmányi II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola

- Országos Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Főigazgatóság
Bűnügyi Főosztály Iskolapartnerségi Osztály
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Rendőr-főkapitányság

A vizsgálat megindítása

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) alapján a Rendőrség a nevelési-oktatási intézmények rendjének fenntartását – a nevelési-oktatási intézmény területén tanítási időben – iskolaőrség útján biztosíthatja. Az Innovációs és Technológiai Minisztérium, valamint az Emberi Erőforrások Minisztériuma által kijelölt köznevelési és szakképzési intézmény kérésére, együttműködési megállapodás alapján telephelyenként egy fő, a Rendőrség munkavállalói állományában lévő iskolaőr látja el szolgálatát.

Az iskolaőr a rendőrségi törvényben meghatározott feladatokat ellátó, kényszerítő eszközzel felszerelt, sajátos jogokkal felruházott, szolgálati egyenruhával és szolgálati igazolvánnyal rendelkező személy, aki az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervvel munkaviszonyban áll. Feladata, hogy az adott intézmény tanulói, pedagógusai, a nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottai biztonságát sértő vagy veszélyeztető cselekményeket megelőzze, azokkal szemben megfelelően intézkedjen, biztosítva ezzel a köznevelési feladatok zavartalan ellátását. Az iskolaőr az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) irányítása alatt működik, intézkedéseinél az Rtv. szerinti jogorvoslati rendszer érvényesül. A 2020. szeptember 1-től működő iskolaőrség tevékenysége – lévén az intézkedés kezdeményezési és kényszerítő eszköz alkalmazási lehetőséggel rendelkezik a diákokkal szemben – markánsan érinti a nevelési-oktatási intézményben tanuló gyermekek alapvető jogait.

Vizsgálati és eljárási indítási lehetőségeimet az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 18. §-a határozza meg. Ezen § (1) bekezdés f) pontja szerint vizsgálati hatáskörömbé tartoznak a rendvédelmi szervek. A hivatkozott § (4) bekezdése rögzíti továbbá *ex officio* eljárási jogosultságomat. A hivatkozott jogszabályhely szerint a hivatalból indított eljárás természetes személyek pontosan meg nem határozható, nagyobb csoportját érintő visszásság kivizsgálására vagy egy alapvető jog érvényesülésének átfogó vizsgálatára irányulhat. Mindemellett kiemelendő, hogy – különösen hivatalból indított eljárások lefolytatásával – megkülönböztetett figyelmet kell fordítanom a gyermekek jogainak a védelmére.¹

---

¹ Ajbt. 1. §-a (2) bekezdés b) pont

A fentiekre tekintettel a *Borsod-Abaúj-Zemplén megyei* iskolákban szolgálatot teljesítő iskolaőrök tevékenységének átfogó vizsgálata céljából 2021. szeptember 14-től hivatalbóli vizsgálatot indítottam. A hivatalból indított vizsgálat keretében munkatársaim – az Ajbt. 21. §-ának (1) bekezdés d) pontja, valamint 22. §-a alapján, helyszíni látogatás keretében valamennyi olyan oktatási intézményt felkerestek a megyében, amelyekben iskolaőr működik. Ebben az összefoglaló jelentésben a megyében szolgálatot teljesítő iskolaőrök tevékenységét érintő helyszíni látogatások megállapításait összegezem.

A vizsgálat résztvevői

- Dr. Kozma Ákos, az alapvető jogok biztosa
- Dr. Wildner Domonkos Zoltán, rendészeti igazgató
- Dr. Vámos Andrea, főosztályvezető
- Dr. Lukácsi Dániel Csaba, osztályvezető
- Dr. Eperjessy-Rácz András
- Dr. Szabó Lilla Katalin
- Dr. Hegedűs Petra
- Gábor Brigitta

Az érintett alapvető jogok és alkotmányos elvek

- Az emberi méltósághoz való alapvető jog [Alaptörvény II. cikk]
- Az oktatáshoz való jog: *„Minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez. Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja.”* [Alaptörvény XI. cikk (1)-(2) bekezdés];
- A gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga: *„Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.”* [Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés];
- A testi és lelki egészséghez való jog: *„Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.”* [Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdés].

Az alkalmazott jogforrások

- Magyarország Alaptörvénye
- A Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény, (a továbbiakban: Gyermekjogi Egyezmény);
- Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.)
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény, (a továbbiakban: Gyvt.);
- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Köznev. tv.)
- A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.)
- A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.)
- A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.)
- A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat)
- Az iskolaőrökről szóló 27/2020. (VII. 17.) BM rendelet (a továbbiakban: BM rendelet)
- Az iskolaőrség tevékenységéről szóló 19/2020. (IX. 10.) ORFK utasítás (a továbbiakban: ORFK utasítás)

A vizsgálat menete

A *Borsod-Abaúj-Zemplén* Megyei Rendőr-főkapitányság 2021. szeptemberi adatszolgáltatása alapján a rendészeti igazgató állította össze a vizsgálati tervet, és a Rendészeti Igazgatóság folytatta le az elrendelt hivatalbóli vizsgálatot.

Annak érdekében, hogy valamennyi, a megyében szolgálatot teljesítő iskolaőr tevékenységéről valós és teljes körű tapasztalatokat szerezzen a Hivatal, a rendészeti igazgató 2021. szeptember és október hónapokban, két hónap terjedelemben határozta meg az érintett tanintézmények látogatását.

A nevezett két hónap alatt a Rendészeti Igazgatóság munkatársai összehangoltan, több csoportban összesen 75 tanintézményt látogattak meg, amely monitorozások keretében meghallgatták a szolgálatot teljesítő iskolaőröket, megvizsgálták az iskolaőri tevékenységhez szükséges tárgyi feltételeket (szolgálati- és egyéb technikai eszközök, szolgálati helyiség), valamint meghallgatták az intézményvezetőket.

A meghallgatások keretében minden intézményvezetőtől felvilágosítást kapott a Rendészeti Igazgatóság az iskolaőri jelenlét szükségét megalapozó indokokról, a tényleges jelenlét hatásairól, valamint az iskolai közösségben (tanárok, szülők és diákok) tapasztalható reakciókról, a közösségből érkező visszajelzésekről, panaszokról.

Visszaulva az e jelentés „*Vizsgálat megindítása*” című részében foglaltakra, az intézménylátogatások fókuszában a szolgálatot teljesítő iskolaőrök voltak. A Rendészeti Igazgatóság munkatársai személyes meghallgatás keretében felmérték az érintett iskolaőrök személyi körülményeit, szakmai felkészültségét, az adott tanintézményhez való személyes kötődéseit, a napi szolgálat menetét és körülményeit, továbbá külön felvilágosítást kértek az eddigi tapasztalatokról, a végrehajtott intézkedésekről (és azok körülményeiről), a kapott visszajelzésekről, panaszokról, valamint az iskolai közösséggel (különösen pedig a diákokkal) való kapcsolatáról.

Az összesen 75 tanintézményt érintő vizsgálat eredményeként átfogó képet kaptam a megyét érintő iskolaőri tevékenység körülményeiről, valamint az iskolaőri jelenlét iskolai közösséget érintő hatásairól.

A vizsgálat tapasztalatai

A meghallgatott intézményvezetők többsége arról számolt be, hogy az iskolaórséghez való csatlakozást megelőzően komoly nehézségekbe ütközött a diákok egy részének fegyelmezése, illetve sok esetben problémát jelentett az egyes, vélt, vagy valós sérelmek miatt dühös szülők kezelése is. Az intézményvezetők nagy többsége arról számolt be, hogy az iskolaóri jelenlét jelentősen csökkentette a magatartási problémákat, visszaszorította a diákok egymás közötti, valamint a diákok és tanárok közötti konfliktusokat, hozzájárult továbbá a szülői közösséggel való jobb kommunikáció kialakításához. Az intézményvezetők sikeresnek értékelték az iskolaóri rendszert, megállapították, hogy az intézménybe járók biztonságérzete javult.

Az intézményvezetői beszámolók alapján az az általános tapasztalat szűrhető le, hogy az iskolai közösségek – rövidebb vagy hosszabb idő után – elfogadták az iskolaőr jelenlétét, elismerték tekintélyét. Negatív visszajelzések néhány alkalommal érkeztek, elsősorban a kezdeti időkben. Az intézményvezetői beszámolók alapján, a fentiekén túl, kiemelendő az is, hogy az iskolaőrök a speciális járványvédelmi szabályok megtartásában (pl. maszkhasználatra, kézfertőtlenítésre felszólítás, testhőmérséklet-mérés, étkeztetés lebonyolításában való közreműködés) is komoly segítséget nyújtottak.

Az összegyűjtött tapasztalatok alapján elmondható, hogy az iskolaőrök közel három negyede középfokú vagy felsőfokú végzettséggel rendelkezik, többségük nyugállományú rendőr vagy határőr, de sokan dolgoztak korábban pl. biztonsági őrként, illetve személy- és vagyonőrként. A meghallgatott iskolaőrök egy részének van valamilyen kötődése az adott tanintézményhez (helyi lakos, ő maga, illetve hozzátartozója az adott tanintézményben dolgozott vagy tanult korábban, stb.), ez azonban nem nevezhető általános jelenségnek, az iskolaőrök egy részének (48%) ugyanis semmilyen korábbi kapcsolata nem volt az adott tanintézménnyel. Az iskolaőrök átlagéletkora 48 év, köztük néhányan kifejezetten közel állnak az öregségi nyugdíjkorhatárhoz. Az iskolaőrök között egyértelműen felülreprezentáltak a férfiak (60 fő).

A rendelkezésre álló információk szerint minden iskolaőrnek teljesítenie kell egy munkaköri alkalmassági vizsgálatot, amelynek során a jelentkező fizikai és pszichológiai alkalmassági állapotát vizsgálják. Ezt követően vehet részt a jelentkező az iskolaóri képzésen, amely során pedagógiai és gyermekpszichológiai, bűnmegelőzései és konfliktuskezelési, valamint rendvédelmi ismeretek elsajátítására van szükség ahhoz, hogy a jelentkező iskolaőr

lehesen. Mindemellett az egészségügyi, pszichológiai alkalmasságot, valamint a fizikai állóképesség követelményeinek való megfelelést nemcsak a munkaviszony létesítését megelőzően, hanem annak fennállása alatt időszakosan visszatérően vizsgálni és minősíteni kell.

A látogatások során tapasztaltak alapján általánosságban elmondható, hogy a szolgálatot teljesítő iskolaőrök rendelkeznek a szolgálatteljesítéshez szükséges ismeretekkel, tisztában vannak az intézkedési lehetőségeikkel, azok korlátaival. Az iskolaőrök egyöntetűen arról számoltak be, hogy a képzésük – ideértve az alapképzést követően tartott továbbképzéseket is – megfelelő és hasznos volt. Mindemellett – a szolgálatban eltelt idő során szerzett tapasztalatok alapján – többen fogalmazták meg észrevételként, hogy érdemes lenne bővíteni a gyakorlatorientált, konfliktuskezelést segítő, valamint bővített jogi ismeretekről szóló képzési elemeket. Egy iskolaőr kiemelte, hogy képzése során nem fordítottak kellő hangsúlyt az intézkedésekhez kapcsolódó jogorvoslati és panasztételi lehetőségekre vonatkozó tájékoztatási kötelezettségekkel kapcsolatos ismeretek átadására. Többen jelezték azt is, hogy elsősegélynyújtási oktatásban nem részesültek, amelyet azonban nagyon hasznosnak tartanának.

Az intézményvezetői és iskolaőri beszámolók alapján megállapítható, hogy kifejezetten ritkán fordult elő, hogy felszólításon túl egyéb intézkedésre lett volna szükség a vizsgált időszak vonatkozásában. A tapasztalatok alapján elmondható, hogy már önmagában az iskolaőri jelenlét elegendő visszatartó erővel bír mind a problémás diákok, mind pedig az indulatos szülők számára: 12 intézményben fordult elő, hogy több tucatnyi alkalommal szükség volt a rendőrség értesítésére további intézkedések megtétele céljából. Verekedő diákok szétválasztására is sokszor volt példa, azonban komoly iskolaőri fellépésre egy esetben volt szükség, amikor a verekedő diákokat az iskolaőr testi erővel nem tudta szétválasztani, így végül rendőrbot és bilincs alkalmazására is sor került [ld. AJB-5915-40/2021. számú jelentés].

Az iskolaőri beszámolókból egyértelműen az szűrhető le, hogy a diákok megbarátkoztak az iskolaőri jelenléttel, bátran fordulnak kérdéseikkel, kéréseikkel az iskolaőrökhöz, akik – a tőlük elvárható szinten – rendelkezésre is állnak. Az iskolaőrök az iskolai közösség szerves részévé váltak, munkájukkal összefüggésben leginkább pozitív visszajelzések érkeztek.

Az intézményvezetői beszámolók alapján elmondható, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók esetében sem jelentkeztek pszichológiai, magatartásbeli problémák az iskolaőri jelenlét következtében.

A Rendészeti Igazgatóság az intézménylátogatások során külön kérte az iskolaőröket, hogy – amennyiben szükségesnek érzik – fogalmazzák meg észrevételeiket iskolaóri tevékenységükkel összefüggésben. Az észrevételeket összegezve megállapítható, hogy az iskolaőrök alapvetően elégedettek a munkavégzés körülményeivel, a szolgálatteljesítés feltételeivel, valamint intézkedési lehetőségeikkel, szükséges ugyanakkor néhány észrevételt kiemelni.

Több iskolaőr (különösen a rendészeti területről érkezők) kiemelte, hogy a rendelkezésre álló intézkedési lehetőségek köre és terjedelme nem elégséges, páran hozzátették, hogy problémát okozhat, hogy az iskolaőr kizárólag az adott tanintézmény területén léphet fel a jogsértő cselekményekkel szemben. Álláspontjuk szerint az iskola területén kívül több helyen is hasznos lenne – a diákok biztonságérzetét segítő – jelenlétük és tevékenységük. (Példaként említették, hogy tanítási idő után kikísérhetnék a diákokat a buszmegállóba, tornaterembe, vagy más intézményen kívüli programokra).

Egy iskolaőr javasolta, hogy kaphatnának az iskolaőrök általános bűnmegelőzési feladatokat is, de akár – tanítási időn kívül – járőrözhetnének is a helyi polgárőrséggel együttműködve. Megemlítendő, hogy számos iskolaőr kifejezetten úgy foglalt állást, hogy a formaruha nem igazodik megfelelően az időjárási viszonyokhoz, többen hiányolták az épületben a félcipő használatát az előírt bakancshasználat helyett.

További észrevételként merült fel helyettesítőként kijelölt iskolaőr esetén, hogy naponta más-más településen teljesít szolgálatot, azonban a tényleges útiköltségének megtérítésére nem került sor.

Észrevételként merült fel az is, hogy azokban a tanintézményekben, ahol magas a magatartási nehézségekkel küzdő diákok aránya, ezzel arányosan magas a konfliktusos helyzetek száma is, veszélyességi bérpótlék fizetésére igényt tartanának. Ezzel egyidejűleg a nagy tanulói létszámú iskolákban indokoltnak tartanak legalább két iskolaőr foglalkoztatását.

Általánosságban megállapítható, hogy a meghallgatott iskolaőrök egyöntetűen hivatásuk elsősorban preventív jellege mellett foglaltak állást, céljuk az intézményekben a nyugalom fenntartása, a konfliktusos helyzetek kialakulásának megelőzése, a tanulók és a tantestület biztonságának, valamint a tanórák rendjének garantálása, amely célt mindenekelőtt pedagógiai, pszichológiai, békés módszerekkel kívánják elérni, lehetőség szerint úgy, hogy intézkedésre, kényszerítő eszköz használatára ne kerülhessen sor. Tisztában vannak

intézkedési lehetőségeikkel, valamint az intézkedésükkel szembeni jogorvoslati lehetőségekkel és fórumokkal.

A vizsgálat megállapításai

1. Az iskolaőri tevékenység ellátásának feltételei tekintetében

Az Rtv. 10/A. §-ának (2) bekezdése rögzíti, hogy az iskolaőrséget az érintett nevelési-oktatási intézmény igényeinek megfelelően úgy kell megszervezni, hogy az biztosítsa az adott nevelési-oktatási intézmény pedagógusai, a nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottai, illetve oktatói nemzeti köznevelésről szóló törvényben, illetve szakképzésről szóló törvényben meghatározott feladatainak zavartalan ellátását, a sérelmükre elkövetett jogellenes cselekmények megelőzését.

Az Rtv. 10/B. §-ának megfelelően az iskolaőr feladatai ellátáshoz szükséges tárgyi eszközök egy részének, valamint a saját használatra szolgáló helyiségnek a biztosítása az adott nevelési-oktatási intézménnyel kötött együttműködési megállapodás tárgya.

A BM rendelet és az ORFK utasítás vonatkozó normái értelmében az iskolaőség szervezése, a BM rendelet 7. számú melléklete szerinti formaruházat és felszerelési eszközök biztosítása és utánpótlása, 8. számú melléklete szerinti szolgálati igazolvány biztosítása, az iskolaőri tevékenység egyéb feltételeinek megteremtése, továbbá az iskolaőrök kiválasztása és képzése az ORFK és a megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság feladata.

A Hszt. 287/C. §-ának (22) bekezdése szerint az iskolaőr a nevelési-oktatási intézményben az iskolaőri feladatok ellátását akkor kezdheti meg, ha – a munkáltató által meghatározott határidőn, de legfeljebb a munkaviszony létesítésétől számított kilencven napon belül – sikeres iskolaőri vizsgát tett

- a) a törvényben részére meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazásával kapcsolatos elméleti ismeretekből, azok gyakorlati alkalmazásából,
- b) a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló törvényben, valamint a Büntető Törvénykönyvről szóló törvényben meghatározott rendelkezések ismeretéből, valamint
- c) alapvető pedagógiai és gyermekpszichológiai ismeretekből.

A BM rendelet 3. §-ának (1) bekezdése szerint a munkaköri követelmények érvényre juttatása, a jelentkező iskolaőri tevékenység ellátására való alkalmasságának megállapítása

érdekében az egészségügyi, pszichológiai alkalmasságot, valamint a fizikai állóképesség követelményeinek való megfelelést a munkaviszony létesítését megelőzően és annak fennállása alatt és az e rendeletben foglaltak szerint időszakosan visszatérően vizsgálni és minősíteni kell.

A helyszíni látogatások során a Rendészeti Igazgatóság munkatársai meggyőződtek arról, hogy az iskolaőrök rendelkeznek a feladatellátáshoz szükséges formaruházattal, felszerelési eszközökkel, valamint saját helyiséggel és ahhoz tartozó egyéb szükséges eszközökkel. Egy olyan eset volt, amikor az intézményvezető kiemelte, hogy jelenleg nem biztosított az iskolaőr számára a teljesen különálló szolgálati helyiség.

A rendelkezésre álló információk, az intézményvezetői és iskolaőri beszámolók alapján általánosságban megállapítható, hogy a megye érintett tanintézményeiben szolgálatot teljesítő iskolaőrök a Hszt. szerinti szükséges képzést sikeresen elvégezték, tisztában vannak a jogszerű és szakszerű intézkedések feltételeivel tevékenységük ellátására alkalmasak.

2. Az iskolaőri tevékenység ellátása vonatkozásában

A Gyermekjogi Egyezmény 6. cikkének 2. pontja értelmében a részes államok a lehetséges legnagyobb mértékben biztosítják a gyermek életben maradását és fejlődését. (az 1. cikk alapján gyermeknek tekintendő az a személy, aki tizennyolcadik életévét nem töltötte be, kivéve ha a reá alkalmazandó jogszabályok értelmében nagykorúságát már korábban eléri.) A 19. cikk 1. pontja rögzíti, hogy a részes államok megtesznek minden arra alkalmas, törvényhozási, közigazgatási, szociális és nevelési intézkedést, hogy megvédjék a gyermeket az erőszak, a támadás, a fizikai és lelki durvaság, az elhagyás vagy az elhanyagolás, a rossz bánásmód vagy a kizsákmányolás – ideértve a nemi erőszakot is – bármilyen formájától mindaddig, amíg szüleinek vagy valamelyik szülőjének, illetőleg törvényes képviselőjének vagy képviselőinek, vagy bármely más olyan személynek, akinél elhelyezték, felügyelete alatt áll. Ugyanezen cikk 2. pontja alapján ezek a védelmi intézkedések szükség szerint olyan hatékony eljárásokat foglalnak magukban, amelyek [...] a fentebb leírt rossz bánásmód eseteiben hozzájárulnak a cselekmény felismeréséhez, bejelentéséhez, a jelentés illetékes helyre juttatásához, vizsgálatához, kezeléséhez és az esetek figyelemmel kíséréséhez; szükség szerint magukban foglalják a bírói beavatkozással kapcsolatos eljárást is. A 28. cikk 2. pontjának megfelelően a részes államok megtesznek minden alkalmas intézkedést annak

érdekében, hogy az iskolai fegyelmet a gyermeknek, mint emberi lénynek a méltóságával összeegyeztethetően és a Gyermekjogi Egyezménynek megfelelően alkalmazzák.

A Gyvt. 6. §-a (4) bekezdésének megfelelően a gyermeknek joga van ahhoz, hogy a fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, valamint az egészségére káros szerek ellen védelemben részesüljön. Az (5) bekezdés rögzíti továbbá, hogy a gyermeknek joga van emberi méltósága tiszteletben tartásához, a bántalmazással – fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal –, az elhanyagolással és az információs ártalommal szembeni védelemhez. A gyermek nem vethető alá kínzásnak, testi fenyegetésnek és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetésnek, illetve bánásmódnak. A (2a) bekezdése külön kiemeli tovább, hogy a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermeknek joga van ahhoz, hogy fokozott segítséget kapjon a fejlődését hátráltató körülmények leküzdéséhez és esélyeinek növeléséhez. (A Gytv. 5. §-a, valamint a Ptk. 2:10. §-a értelmében gyermeknek tekintendő az, aki a tizennyolcadik életévét nem töltötte be, és törvényes házasságkötés útján sem vált nagykorúvá.)

A Köznev. tv. 9. §-a értelmében a tanulók rendszeres nevelés-oktatása, az érettségi vizsgára, valamint a művészeti alapvizsgára történő felkészítése az iskola feladata.

Az Rtv. 10/A. §-ának (3) bekezdése rögzíti, hogy az iskolaőr a nevelési-oktatási intézmények rendjének fenntartásával össze nem függő kérdésben nem tehet javaslatot, és nem hozhat döntést.

Az Rtv. 10/A. §-ának (1) bekezdése alapján a Rendőrség a nevelési-oktatási intézmények rendjének fenntartását – a nevelési, oktatási intézmény területén tanítási időben – iskolaőrség útján biztosíthatja. Ugyanezen § előző pontban már hivatkozott (2) bekezdésének megfelelően az iskolaőr feladata, hogy biztosítsa az adott nevelési-oktatási intézmény zavartalan működését, megelőzze a jogellenes cselekményeket, illetve – figyelemmel az Rtv. 15-17. §-aiban foglaltak megtartásával, a szükségesség és arányosság mércéjének megfelelően – intézkedjenek azokkal szemben.

Az iskolaőr köteles a nevelési-oktatási intézmény, illetve a tanulók vagy az intézmény dolgozóinak biztonságát sértő vagy veszélyeztető személyt tevékenysége abbahagyására felszólítani. Ha az intézkedés alá vont személy az iskolaőr felszólításának nem tesz eleget, az intézkedő iskolaőr figyelmezteti, hogy szigorúbban lép fel. [Szolgálati Szabályzat 102/K. §] Tehát az intézkedés megfelelő sorrendje: először felszólítás, ennek sikertelensége esetén a

jogkövetkezményekre való figyelmeztetés, ha pedig ez sem vezet eredményre, a szükséges intézkedések megtétele.

A Szolgálati Szabályzat 102/I. §-a rögzíti ugyanakkor, ha az iskolaőr a nevelési-oktatási intézményben olyan jogsértő magatartást észlel, illetve olyan magatartást hoznak a tudomására, amely rendőri intézkedést tesz szükségessé, köteles arról a Rendőrséget értesíteni rendőri intézkedés kezdeményezése érdekében.

Az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat vonatkozó rendelkezései alapján az iskolaőr kizárólag a következő intézkedéseket teheti:

- a feladatai ellátáshoz szükséges mértékben felvilágosítást kérhet (Rtv. 32. §);
- bűncselekmény, szabálysértés, baleset, egyéb esemény helyszínét biztosíthatja (helyszín biztosítása) (Rtv. 43. §);
- a biztonságot sértő vagy veszélyeztető személyt tevékenysége abbahagyására felszólítja (Szolgálati Szabályzat 102/K. §), e személyt pedig igazoltathatja (Szolgálati Szabályzat 102/M. §);
- erőszakos jogellenes cselekményen tetten ért személyt feltartóztatja, visszatartja (amíg a rendőrök ki nem érkeznek) (Szolgálati Szabályzat 102/N. §);
- szabálysértési- vagy büntetőeljárás során lefoglalható/bizonyítékként felhasználható dolgot ideiglenesen elveheti (a rendőrök kiérkezéséig);
- veszélyhelyzet, önvészély-okozás vagy öngyilkossági kísérlet megakadályozása érdekében intézkedhet (speciális biztonsági intézkedés), iskolát lezárhat.

Az Rtv. szerinti kényszerítő eszközök közül kizárólag a következők alkalmazására van lehetőség [Rtv. 10/C. § (2)] (a biztonságot sértő vagy veszélyeztető tevékenység megszakítása érdekében, az azt elkövető személlyel szemben, illetve tettenérés esetén):

- testi kényszer (Szolgálati Szabályzat 102/Q. §), azzal, hogy az iskolaőr – szemben a testi kényszer általános szabályaival – ütést vagy rúgást nem alkalmazhat;
- bilincs (Szolgálati Szabályzat 102/R. §), azzal, hogy alkalmazására – szemben a bilincselés általános szabályaival – kizárólag a visszatartott személy szökésének, önkárosításának megakadályozása érdekében van lehetőség, főszabály szerint kizárólag előre helyzetben (amely alól csupán akkor tehető kivétel, ha valaki aktívan ellenszegül, illetve támadó magatartást tanúsít); továbbá
- vegyi eszköz, illetve rendőrbot (Szolgálati Szabályzat 102/S. §), azzal, hogy az nem alkalmazható terhes nővel vagy gyermekkorúval szemben (a jogos védelem esetét kivéve) [Rtv. 61. § (2)].

A fentiekén túl az iskolaőrt felvilágosítás adási és segítségnyújtási kötelezettség is terheli, amely alapján a hozzáforduló számára – tőle elvárható módon – köteles felvilágosítást adni, segítséget nyújtani (Szolgálati Szabályzat 102/H. §).

A fentiek alapján elmondható, hogy az iskolaőr tevékenységének másodlagosan és korlátozottan része a különféle intézkedések megtételének, kényszerítő eszközök alkalmazásának a lehetősége. A korlátozottság egyaránt megjelenik:

- területi alapon (az adott nevelési-oktatási intézmény területe),
- időben (az iskolaőr tevékenysége a tanítási időre korlátozódik, nincs lehetősége ezen túl szolgálatba helyezni magát), valamint
- terjedelemben (a rendelkezésre álló intézkedések és kényszerítő eszközök fajtája, valamint azok alkalmazásának lehetősége és módja vonatkozásában).

Tevékenységének elsődleges funkciója a nevelési-oktatási intézmény rendjét megzavaró, mások jogait sértő vagy veszélyeztető cselekmények pusztá jelenléttel, illetve mediatív és békés jellegű intézkedéssel való megelőzése. Az iskolaőr tevékenysége vonatkozásában markánsabban érvényesül az intézkedések, különösen pedig a kényszerítő eszközök alkalmazásának *ultima ratio* jellege, mint egy rendőr esetében, funkciója pedig alapvetően járulékos jellegű, azaz nem helyettesítheti a Rendőrség általános szabályok szerinti intézkedési kötelezettségét.

Az iskolaőr tevékenysége során az Rtv. 15-17. §-aiban rögzített arányosság és a fokozatosság elve alapvetés. Külön kiemelendő, hogy a Szolgálati Szabályzat 102/P. §-ának (4) bekezdése alapján kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie: a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, a „törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

3. Összegzés

A helyszíni látogatások során elhangzott beszámolók, valamint a rendelkezésre álló információk alapján elmondható, hogy az iskolaőrök tevékenységük során maradéktalanul betartották az irányadó normatív szabályokat. A vizsgálat alapján megállapítottam, hogy néhány esetben volt csak szükség rendőrség értesítésére, komolyabb intézkedés pedig egy esetben történt, ekkor rendőrbot és bilincs alkalmazására is sor került. A rendelkezésre álló

információk alapján ebben az esetben a kényszerítő eszközök alkalmazására a jogszabályi követelményeknek megfelelően került sor [ld. AJB-5915-40/2021. számú jelentés]. Az iskolaőrök jelenlétükkel és tevékenységükkel aktívan hozzájárultak ahhoz, hogy az érintett tanintézmények zavartalanul működhessenek, az intézményben tanuló gyermekek oktatáshoz, védelemhez és gondoskodáshoz, valamint a testi és lelki egészséghez való joga a vizsgált tanintézmények területén, tanítási időben érvényesüljön.

A helyszíni látogatások során az intézményvezetők, valamint az intézményekben szolgálatot teljesítő iskolaőrök észrevételei az alábbiak szerint összegezhetőek.

Az iskolaőrök képzése tekintetében

Az iskolaőrökkel készített interjúk során szerzett tapasztalatok alapján felmerült a gyakorlatorientált, konfliktuskezelést segítő, valamint a jogi ismeretekről szóló képzési elemek bővítése, az intézkedésekhez kapcsolódó jogorvoslati és panasztételi lehetőségekre vonatkozó tájékoztatási kötelezettségekkel kapcsolatos ismeretek átadása, illetve elsősegélynyújtási oktatás iránti igény.

A képzési modulok tartalmának meghatározására az iskolaőrök képzéséről, kiegészítő képzéséről, vizsgáztatásáról, valamint a képzés és vizsga helyett elfogadható szakirányú képesítések és képzettségek jegyzékéről szóló 28/2020. (VII. 17.) BM rendelet 4. §-a alapján az Emberi Erőforrások Minisztériuma, a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács, valamint az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv jogosult.

Az iskolaőrség létszáma tekintetében

Az iskolaigazgatókkal és igazgatóhelyettesekkel történt személyes találkozók során felmerült, hogy a nagy tanulói létszámú iskolákban indokoltnak tartanak legalább két iskolaőr foglalkoztatását.

Az iskolaőrség tevékenységéről szóló 19/2020. (IX. 10.) ORFK utasítás II. fejezet 4. pontjában foglaltak alapján „ha az intézmény rendjének fenntartása azt indokolttá teszi, több iskolaőr is szervezhető egy intézménybe”.

Tekintettel arra, hogy a vizsgálat során szerzett tapasztalatok alapján a jelenleginél nagyobb számban van igény az iskolaőrök szolgálatára, felkérem az Országos Rendőr-főkapitányság vezetőjét, hogy a betöltött, illetve a betölteni kívánt iskolaóri státuszok számát áttekinteni, és annak eredményéről, illetve az ezek alapján tett, vagy tervezett intézkedéseiről 30 napon belül tájékoztatni szíveskedjen.

A fenti megállapításaimra figyelemmel, a *Borsod-Abaúj-Zemplén Megye* érintett tanintézményeiben tett helyszíni eljárásom keretében alapvető jogokkal kapcsolatos visszásságot nem tártam fel, jelentésemet figyelemfelhívásnak szánom.

Budapest, 2022. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos